

COMUNICAREA ȘTIINȚIFICĂ ÎN MEDIUL UNIVERSITAR: PROFESORI

The professors in scientific communication in academic environment

Elena SCURTU
Anna NAGHERNEAC

Abstrat: *The study presents the results of a survey conducted by the University Library on the basis of scientific research users (teachers) on the science communication in the academic environment; the digital culture; some of the obstacles that appear in the publication of articles in foreign journals.*

The results of the questionnaire shows a clear picture of teachers' views on the communication in science (documentation, their own research) and communication about science (communication of results); improving the quality of information services rendered by the library: modernization, access to foreign literature; information skills training courses, access to specialized international magazines.

Ancorată în era informațională cu tehnologii și inovații, Biblioteca își păstrează funcția de stocare a informației. Este funcția de bază a Bibliotecii care va persista în pofida profesiilor de dispariție a ei, de înlocuire a cărții tradiționale cu cea electronică. Viitorul Bibliotecii depinde de capacitatea ei de a se adapta la evoluția societății, de modul în care răspunde provocărilor timpului.

Nu există o instituție informațională mai puternică decât Biblioteca, care depozitează și pune în circulație informația. Bibliotecile participă de rînd cu cercetătorii, asociațiile științifice la o muncă științifică mai eficientă, mai cuprinzătoare.

Bibliotecile oferă utilizatorului posibilitatea de a obține informație în format tradițional și electronic despre documentele din colecția bibliotecii și despre cele exterioare necesare pentru cercetările științifice. Bibliotecile, pe de o parte, contribuie la procesul de cercetare, pe de altă parte – la transmiterea rezultatelor cercetărilor.

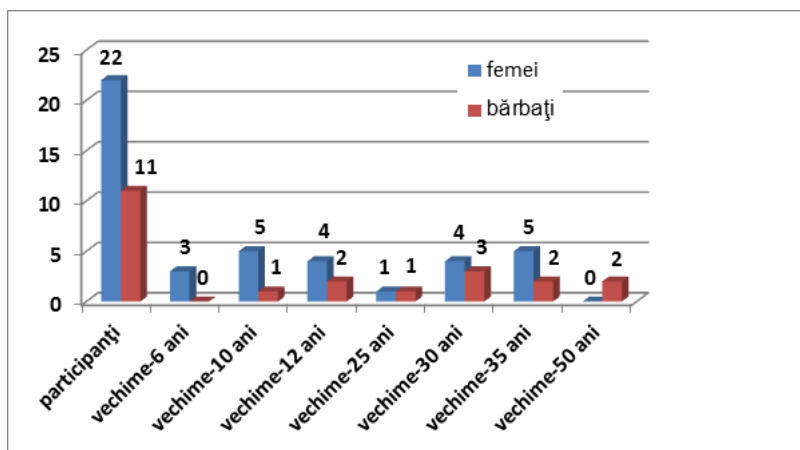
Necesitățile informaționale și culturale ale membrilor societății devin mai ample și mai dinamice. Studiarea lor se efectuează prin mai multe metode și for-

me. Una din ele este sondajul, un instrument important pentru elaborarea deciziilor manageriale orientate spre dezvoltarea continuă a serviciilor și produselor.

Eșantionul participării l-au constituit 33 de profesori de toate vârstele (11 bărbați și 22 femei), vechime în muncă diferită (începînd cu 6 ani și terminînd cu 50) și domenii de cercetare variate. Majoritatea subiecților dețin grade științifice.

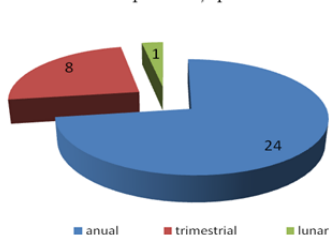
Comunicarea științifică este interpretată ca un complex de activități cu două dimensiuni: comunicare în știință (**documentarea, cercetarea propriu zisă**) și comunicarea despre știință (**comunicarea rezultatelor**).

Diverse sînt sursele în care profesorii își publică rezultatele cercetărilor efectuate, primatul în comunicarea științifică revenind revistelor științifice ce realizează funcțiile:

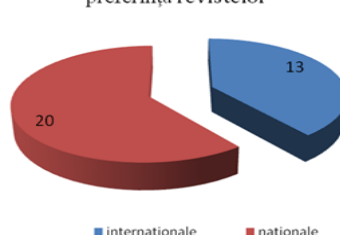
- **de actualizare a cercetării;**
- **de promovare a autorilor;**
- **de arhivare a ideilor științifice.**

Sondajul prezent ne-a permis să aflăm că 33 din profesorii interogați preferă să-și publice articole în reviste științifice de specialitate (24 anual, 8 trimestrial și 1 profesor – în fiecare lună). 20 din profesori dau preferință revistelor științifice naționale și numai 13 - celor internaționale. Credem că răspunsul este dependent de informarea insuficientă a profesorilor despre apariția revistelor în alte țări și de posibilitățile lor reduse de publicare (majoritatea își publică articolele în reviste

preferința publicării

preferința revistelor

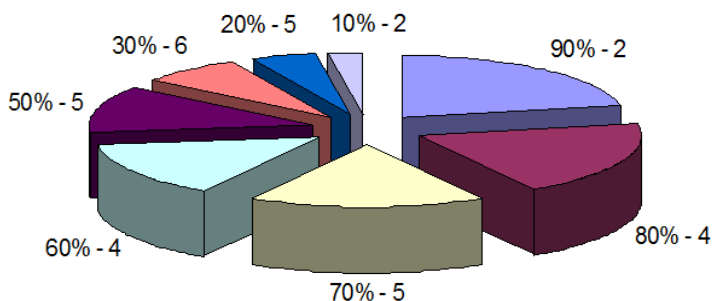

naționale, cunosc mai bine conținutul lor, prețul pentru publicare este mai redus).

Diseminarea rezultatelor științifice la nivel internațional atestă o performanță științifică personală și instituțională. Cercetătorii se confruntă cu mai multe obstacole în publicarea articolelor în reviste străine. Criteriul cel mai important în selecția materialului pentru publicare în reviste de nivel internațional este momentul inovativ al cercetării (rezultate originale), corelația rezultatelor obținute cu ipotezele științifice deja existente. Din obstacolele menționate de profesorii noștri: ce țin de traducere – 15, financiare – 16, administrative – 4, de acces – 7.

Revistele științifice în care profesorii își publică articolele trebuie să fie disponibile pentru tot personalul Universității, pentru studenții care se interesează de rezultatele științifice obținute (cercetări din același domeniu). Biblioteca este acea instituție care arhivează, concentrează revistele în colecția sa, elaborează criteriile de regăsire a articolelor profesorilor (informație despre publicații în Fișierul de autoritate, în bibliografii tradiționale, la expoziții) asigurându-le, în felul acesta, disponibilitatea. 23 din profesorii chestionați sunt satisfăcuți de disponibilitatea revistelor, 8 exprimă nesatisfacere. Considerăm că una din cauze ce trezește nemulțumirea profesorilor este lipsa unor reviste în format tradițional în Bibliotecă. În așa situații Biblioteca trebuie să pună la dispoziția utilizatorului versiunea electronică a revistei sau să multiplice textele articolelor din exemplarele de autor (cea ce și se face). Activitatea trebuie efectuată în colaborare cu profesorii.

Informația electronică folosită în cercetare (%)

Toți profesorii interogați utilizează informații în format electronic (100 %), 27 (80 %) din ei nu au nevoie de intermediari în accesarea resurselor electronice și numai 6 solicită consultații.

Informațiile electronice științifice, pas cu pas, își fac loc în munca de cercetare a profesorilor universitară bălțeni.

Este o concluzie confirmată și de răspunsurile profesorilor: în munca de cercetare științifică a 2 profesori informația electronică deține – 90%, a 4 profesori – 80 %, a 5 profesori – 70 %, a 4 – 60 %, a 5 profesori – 20 %; și numai a 2 profesori – 10 %.

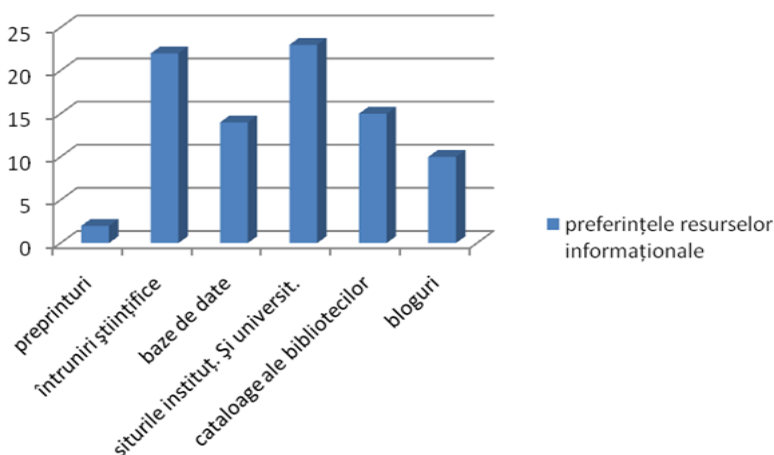

Cîteva opțiuni ale chestionarului au scos în evidență nivelul culturii digitale a profesorilor.

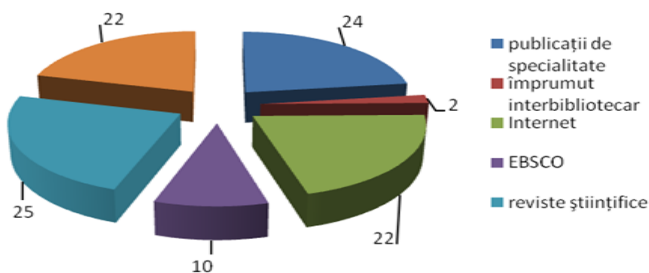
Răspunsurile atestă că numai opt profesori interogați și-au creat o pagină Web individuală, 25 nu au o așa pagină. 20 de profesori nu dețin experiența publicării articolelor în reviste științifice electronice și numai 13 posedă o așa experiență. Și capacitățile profesorilor de adaptare la oportunitățile emergente oferite de Internet sunt diferite : capacități foarte înalte posedă 6 profesori, înalte – 14 profesori, suficiente – 10 profesori și scăzute – 3. Este evident că profesorii trebuie să-și desăvîrșesc în continuare competențele informaționale, să-și formeze o „cultură a mobilității”, să se antreneze mai rapid în schimbările produse de civilizația electronică.

Preferințele resurselor informaționale

Variate sînt resursele on-line preferate și utilizate de respondenți: pentru preprinturi optează 2 profesori, pentru materialele întrunirilor științifice – 22 profesori, pentru bazele de date – 14 profesori, pentru site-urile instituțiilor științifice și ale universităților – 23 profesori, pentru catalogele bibliotecilor – 15 profesori, contacte cu colegii prin bloguri – 10 profesori.

Metode de selectare a informației

DIALOG CONTINUU

Profesorii Universității bălțene s-au manifestat din plin și la opțiunea metodelor de selectare a informației.

24 profesori utilizează publicații de specialitate disponibile în bibliotecă, 2 comandă literatură prin împrumutul interbibliotecar, 22 caută informație în Internet, 10 profesori utilizează baza de date EBSCO, 25 caută informație în reviste științifice cu acces deschis, 22 achiziționează literatură de specialitate. Răspunsurile la ultimele opțiuni demonstrează competențe informaționale complexe în selecția și utilizarea informației. Concluzionăm că Biblioteca rămâne a fi locul preferat în realizarea muncii de cercetare științifică.

În comunicare profesorii Universității utilizează la maximum email-urile: pentru comunicare în Moldova – 30 profesori, cu țări vecine – 23 profesori, cu țări îndepărtate - 16 profesori. Și formele inovatoare de comunicare științifică sînt aplicate de profesorii chestionați: 9 profesori au indicat arhivele instituțiilor științifice și ale universităților, 10 - blogurile, 9 - forumurile on-line, 17 profesori nu aplică forme inovatoare de comunicare în rețea. Finanțarea cercetărilor științifice pe bază de proiecte influențează calitatea lor, rezultatele cărora au un impact pozitiv asupra societății, asupra mediului ambiant. Participarea la proiecte se soldează cu efecte și la adaptarea cercetătorilor la noile tehnologii informaționale. 12 profesori interogați evaluează la maximum influența participării la proiecte asupra asimilării noilor tehnologii, 20 – influențează parțial și 2 – suficient.

Sondajul a inițiat o discuție asupra bazei de date *Science Citation Index* și accesarea ei de profesorii Universităților din Moldova. Numai 8 profesori de la Universitatea „Alecu Russo” studiază reviste științifice prin intermediul acestei baze de date.

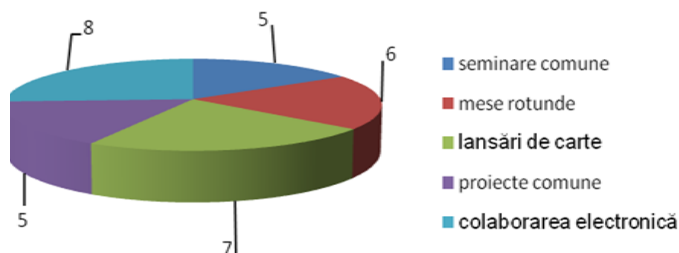
O importanță deosebită în promovarea rezultatelor cercetărilor științifice o are comunicarea științifică directă, care se realizează la întruniri științifice. Aici se oferă posibilități de interacțiune dintre autori și auditoriu, de promovare a rezultatelor cercetărilor științifice și de evaluare pe loc a valorii lor. Pentru 28 de profesori universitari bălțeni participarea la foruri științifice este foarte importantă, pentru 4 - importantă și doar unu nu pune preț pe o așa comunicare.

Două opțiuni ale chestionarului au intenționat să pună în lumină problema motivării în desfășurarea creativă a cercetării. Primatul deține motivația materială (majoritatea profesorilor); vocația, chemarea interioară deține locul doi (12 profesori), formare profesională continuă – 8 profesori.

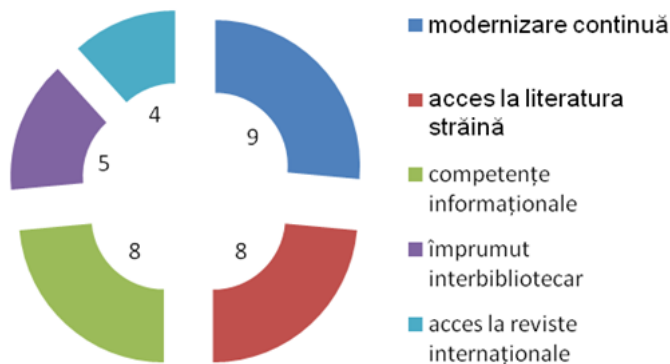
Direcții de colaborare cu biblioteca

Menționăm la începutul comunicării că biblioteca pe de o parte contribuie la desfășurarea cercetărilor științifice, iar pe de altă parte comunică utilizatorilor rezultatele cercetărilor, generând noi teritorii de cercetare. Este un proces continuu de dezvoltare și progres. Biblioteca deține importanța maximă în procesul de cercetare.

Care sînt direcțiile de colaborare dintre bibliotecă și oamenii de știință în viziunea profesorilor: seminare comune (5 profesori), mese rotunde (6 profesori), lansări de carte (7 profesori), proiecte comune (5 profesori), colaborare electronică (8 profesori).

Sugestii și recomandări

Profesorii universitari bălțeni și-au expus și unele sugestii și recomandări orientate spre îmbunătățirea calității serviciilor informaționale prestate de bibliotecă : modernizare continuă (9 profesori), acces la literatura străină (8 profesori), cursuri pentru formarea competențelor informaționale (8 profesori), împrumut interbibliotecar perfect (5 profesori), acces la reviste internaționale de specialitate (4 profesori).

Concluzii

Analiza datelor de sondaj ne-a orientat spre conturarea următoarelor concluzii:

- profesorii universitari bălțeni (cu excepția unora) sunt în pas cu schimbările produse de tehnologiile informaționale, posedă competențe și deprinderi adecvate în utilizarea instrumentelor digitale;
- în viziunea profesorilor biblioteca rămîne a fi cea mai importantă instituție care asigură accesul la informație;
- în instituțiile superioare unde promovarea proceselor didactic și de cercetare este condiționată de noutate și creativitate, bibliotecile sînt solicitate și frecventate;
- conviețuirea pașnică a resurselor tradiționale cu cele electronice într-o bibliotecă, inclusiv și universitară, va avea un impact avantajos asupra comunicării științifice.

Ca derivată a concluziilor urmează a fi formulate obiectivele realizarea cărora va permite bibliotecilor (într-o măsură oarecare) să țină piept provocărilor timpului.

Obiective

Este necesar ca:

- biblioteca universitară să ajute utilizatorul în administrarea celor mai variate și calitative resurse electronice, în selectarea informației relevante;
- bibliotecile universitare să-și diversifice serviciile electronice;
- bibliotecile să fie în schimbare continuă, să se adapteze noilor schimbări cu rapiditate;
- bibliotecile să-și extindă prezența în mediul on-line;
- bibliotecile să studieze prin diferite forme cauzele ocolirii bibliotecii de către utilizatori;
- angajații bibliotecii să fie antrenați într-un proces neîntrerupt de obținere a noi cunoștințe și abilități profesionale;
- angajații bibliotecii (din cei mai competenți) să se implice în formarea competențelor informaționale ale utilizatorilor;
- angajații bibliotecii să antreneze utilizatorii în schimb de opinii vis-a-vis de activitatea bibliotecii.

